

MENKUL KIYMETLER YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARINDA YENİ VERGİLEME REJİMİ

• **Serdar KUŞCU** •

Vergi Denetmen Yrd.

I - GİRİŞ

5281 sayılı "Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumlu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" un 30'uncu maddesi ile menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde, 01.01.2006 tarihinden itibaren, yeni bir vergileme rejimine geçilmiştir.

Vergi uygulamalarının basitleştirilmesine ve vergi mevzuatının Yeni Türk Lirasına uyumlaştırılmasına yönelik hükümler içeren 5281 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanunu'na (GVK) eklenen geçici 67'inci maddede, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde tevkifat usulü benimsenmiş olup, bunlardan elde edilen gelirlerin %15 oranında gelir vergisi tevkifatına tabi tutulması öngörülmüştür. Geçici 67'inci maddeye göre yapılacak tevkifat kapsamına menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları da dahil edilmiş olup, fon ve ortaklıklardan elde edilecek gelirler ise tevkifat kapsamı dışında bırakılmıştır.

Bu yazımızda; 5281 sayılı Kanun sonrası menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının ne şekilde vergilemeye tabi tutulacağı eski hükümlerle karşılaştırmalı olarak açıklanacaktır.

II- MENKUL KIYMETLER YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

Bilindiği üzere menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile aynı nitelikteki menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları ile risk sermayesi yatırım fon veya ortaklıkları, gayrimenkul yatırım fon veya ortaklıkları ve emeklilik yatırım fon-

larının kazançları kurumlar vergisinden istisnadır (KVK Md. 8/4). Söz konusu istisna düzenlemesine yönelik olarak 5281 sayılı Kanunla herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Ancak, KVK'nın 8'inci maddesinin 4'üncü bendinde yer alan kazançlara ait istisnanın, KVK'nın 24'üncü maddesi ile GVK'nın 94'üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şumulü yoktur. KVK'nın 24'üncü maddesi ve GVK'nın 94'üncü maddelerine göre tevkif edilen ve ödenen vergiler, sadece GVK'nın 94'üncü maddesinin 6 numaralı bendinin (a) alt bendine göre yapılan vergi tevkifatına mahsup edilir.

5281 sayılı Kanunun 44'üncü maddesinin (5) numaralı bendi ile "mahsup edilemeyen vergilerin hiçbir şekilde iade edilmeyeceği" şeklindeki KVK'nın 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinin ikinci paragrafının son cümlesi, 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır. Dolayısıyla 5281 sayılı Kanunla birlikte, KVK'nın 24'üncü maddesi ve GVK'nın 94'üncü maddelerine göre tevkif edilen ve ödenen vergilerden, GVK'nın 94'üncü maddesinin 6 numaralı bendinin (a) alt bendine göre yapılan vergi tevkifatına mahsup edilemeyen tutarlar iade edilebilecektir.

Buna göre; kurumlar vergisinden istisna olan bu kazançlar (emeklilik yatırım fonlarının kazançları hariç) için fon bünyesinde GVK'nın 94'üncü maddesinin 6 numaralı bendinin (a) alt bendine göre vergi tevkifatı yapılmaktadır. Portföyündeki hisse senetleri en fazla %25 olan menkul kıymetler yatırım fonları ile aynı nitelikteki menkul kıymetler yatırım ortaklıklarında (B Tipi) %10 oranında tevkifat yapılmaktadır. Diğer fon ve ortaklıkların kazançları için (KVK Md. 8/4-a,c,d) tevkifat oranı ise %0 olarak belirlenmiştir.

III- 5281 SAYILI KANUN SONRASI MENKUL KIYMETLER YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARINDA YENİ VERGİLEME REJİMİ

5281 sayılı Kanunla GVK'ya eklenen geçici 67'inci madde ile, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde tevkifat usulüne geçilmiştir. Tevkifat uygulaması 01.01.2006 tarihinden itibaren elde edilecek gelirler için uygulanacak olup, menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan ve kurumlar vergisinden istisna olan kazançlar da tevkifat kapsamına alınmıştır. Menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının vergilendirilmesine yönelik hükümler geçici 67'inci maddenin (8) numaralı fıkrasında yer almakta olup, fıkra hükmü aşağıdaki gibidir:

"Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları, dağıtılsın veya dağıtılmasın %15 oranında vergi tevkifatına tabi tutulur. Bu kazançlar üzerinden 94'üncü madde uyarınca ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu fon veya ortaklıklarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticari işletmeye dahil olan bu nitelikteki gelirler, bu fıkra kapsamı dışındadır."

İlgili hüküm sadece menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan ve kurumlar vergisinden istisna olan kazançları üzerinden %15 oranında tevkifat yapılacağını öngörmektedir. Risk sermayesi yatırım fon veya ortaklıkları, gayrimenkul yatırım fon veya ortaklıkları ve emeklilik yatırım fon veya ortaklıklarının kurumlar vergisinden istisna tutulan kazançları %15'lik tevkifat kapsamına alınmamıştır.

5281 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanunu'na (GVK) eklenen geçici 67'inci maddenin (8) numaralı fıkrası uyarınca, 01.01.2006 tarihinden itibaren, menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları üzerinden %15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır.

5281 sayılı Kanun öncesinde menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarından sadece B Tipi fon ve ortaklıklarının kazançları üzerinden %10 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılmakta iken, 5281 sayılı Kanun sonrasında hem A Tipi hem de B Tipi menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları üzerinden %15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır. Böylelikle, 01.01.2006 tarihinden itibaren menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıkları bünyesinde yapılacak tevkifatta fon tipinin bir önemi kalmamıştır. Geçici 67'inci madde uyarınca tevkifata tabi tutulan bu kazançlar üzerinden GVK'nın 94/6-a maddesi uyarınca ayrıca tevkifat yapılmayacaktır.

Söz konusu düzenlemeye göre; menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları üzerinden %15 oranında tevkifat yapılmasına karşın, menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıklarından elde edilen gelirler tevkifat kapsamında bulunmamaktadır. Dolayısıyla menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) katılma belgelerinin ilgili fona iadesi, menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım satımı suretiyle elde edilen gelirler üzerinden %15 tevkifat yapılmayacaktır.

IV- DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

5281 sayılı Kanun ile tüm finansal piyasalardaki araçların olduğu gibi menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının vergilendirilmesinde de önemli değişiklikler yapılmıştır. Yapılan düzenlemeye göre 01.01.2006 tarihinden itibaren, menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları kurumlar vergisinden istisna olmaya devam edecek; fakat menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının istisna kazançları üzerinden A Tipi-B Tipi ayrımı yapılmaksızın %15 oranında tevkifat yapılacaktır.

Söz konusu düzenleme; beyan zorunluluğu getirmemesi ve basit bir sistem öngörmesi nedeniyle mükellefler açısından, A Tipi fonlarda vergilemeye başlanması ve B Tipi fonlarda tevkifat oranını yükseltmesi nedeniyle de önemli bir gelir kaynağı sağladığı için devlet açısından olumludur.

5281 sayılı Kanun ile yapılan bir diğer deği-

şiklik ise; 01.01.2006 tarihinden itibaren, yıl içinde tevkif edilip ödenen vergilerin, yatırım fon veya ortaklıklarının istisna kazançları üzerinden GVK'nın 94/6-a maddesine göre yapılacak gelir vergisi tevkifatına mahsup edilmesi sonucu, mahsubu yapılamayan tutarların ilgili fon veya ortaklığa iade edilmesine olanak sağlanmasıdır.

Kaynakça:

1.5281 sayılı Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun,

2.193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu.

3. 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu.